

Гончар С.Й.

аспірантка кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва
Національного університету «Львівська політехніка»

Honchar Svitlana

Postgraduate student of the Department of
Management and International Business
Lviv Polytechnic National University

АНАЛІЗУВАННЯ ДИНАМІКИ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ЯК ОДИН ІЗ ЕТАПІВ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ МОДЕЛІ КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

ANALYSIS OF DYNAMICS OF CAPITAL INVESTMENTS AS ONE OF THE STAGES OF FORMATION OF AN EFFECTIVE MODEL CREDIT-INVESTMENT POLICY

У статті визначено, що для формування ефективної моделі кредитно-інвестиційної політики необхідно провести аналізування динаміки капітальних інвестицій, тому автором проаналізовано структуру капітальних інвестицій за джерелами фінансування за останні роки та визначено тенденцію обсягу капітальних інвестицій в Україні за 2014 – I квартал 2019 рр. Визначено, що основну частину підприємства інвестують за рахунок власних коштів. Наведено прогноз динаміки обсягу капітальних інвестицій в Україні до 2020 р. Проаналізовано обсяг та структуру капітальних інвестицій за регіонами за 2014–2018 рр., визначено, що розподіл інвестицій є дуже нерівномірним. Визначено основні проблеми, які необхідно враховувати під час формування моделі кредитно-інвестиційної політики, яка буде сприяти розвитку національної економіки.

Ключові слова: капітальні інвестиції, кредитно-інвестиційна політика, інвестиційний клімат, інвестиційна політика, національна економіка.

В статье определено, что для формирования эффективной модели кредитно-инвестиционной политики необходимо провести анализ динамики капитальных инвестиций, поэтому автором проанализирована структура капитальных инвестиций по источникам финансирования за последние годы и определены тенденции объема капитальных инвестиций в Украине за 2014 – I квартал 2019 гг. Определено, что основную часть предприятия инвестируют за счет собственных средств. Приведен прогноз динамики объема капитальных инвестиций в Украине до 2020 г. Проанализированы объем и структура капитальных инвестиций по регионам за 2014–2018 гг., определено, что распределение инвестиций является очень неравномерным. Определены основные проблемы, которые необходимо учитывать при формировании модели кредитно-инвестиционной политики, которая будет способствовать развитию национальной экономики.

Ключевые слова: капитальные инвестиции, кредитно-инвестиционная политика, инвестиционный климат, инвестиционная политика, национальная экономика.

Today, credit and investment policy is an indispensable component of the state's economic policy. It is necessary to improve the investment climate and to use all possible methods to intensify investment activity, since this is a prerequisite for the development of the national economy as a whole. Therefore, in order to formulate an effective model of credit and investment policy, analyzing the dynamics of capital investments and identify trends and problems is a necessary step, which makes relevance of the topic. The dynamics of capital investment over the past five years has been analyzed in the article and their trend in Ukraine has been identified. A trend of capital investment amount in Ukraine over the next two years has been presented. The structure of capital investments by sources of financing in recent years has been analyzed. It includes capital investments at the expense of the state budget, local budgets, own funds of enterprises and organizations, loans of banks and other loans, funds of foreign investors, funds of the population for housing construction and other financing sources. The volume and structure of capital investment by region over the past five years has been analyzed. The structure of capital investment by region allows analyzing the uniformity of the distribution of capital investment for the development of all regions of the country, which also should be considered in the formation of investment policy. The main problems that should be considered when formulating a model of credit and investment policy that will contribute to the development of the national economy have been identified. Capital investments should be attracted to those regions where they were previously significantly smaller, and investment in less attractive social areas should also be allocated. Therefore, state intervention is necessary. Even the active position of the state as an investor will be relevant in the coming years. And also one of the objec-

tives of the investment policy is to ensure a favorable investment climate to ensure the growth of the foreign investments share in the structure of capital investments of Ukraine. Therefore, an effective credit and investment policy can ensure a balanced development of the national economy.

Keywords: capital investment, credit and investment policy, investment climate, investment policy, national economy.

Постановка проблеми. Сьогодні розвиток національної економіки безпосередньо залежить від ефективної кредитно-інвестиційної політики держави. Для формування моделі кредитно-інвестиційної політики необхідно дослідити стан економіки на даний момент та проаналізувати тенденції залучення інвестицій за останні роки. Результати такого аналізу будуть підґрунтям для формування ефективної моделі кредитно-інвестиційної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загалом інвестиційну діяльність досліджували багато науковців, зокрема аналізували капітальні інвестиції М.П. Денисенко [1], А.А. Пересада [3; 4], Н.А. Хрущ [5].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Однак ці дослідження не відображають актуальну ситуацію, тому необхідно проаналізувати останні статистичні дані, щоби врахувати особливості саме актуальних проблем для формування ефективної моделі кредитно-інвестиційної політики.

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Метою статті є аналізування динаміки капітальних інвестицій за джерелами фінансування та регіонами як етап формування ефективної моделі кредитно-інвестиційної політики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Отже, ми пропонуємо проаналізувати динаміку капітальних інвестицій насамперед за джерелами фінансування, оскільки з таких даних ми побачимо структуру капітальних інвестицій та динаміку за кожним джерелом (табл. 1). Отже, за даними табл. 1 спостерігається зростання обсягів капітальних інвестицій з кожним роком, що є досить позитивною тенденцією в сучасних економічних та політичних умовах. Однак важливо зрозуміти тенденцію розподілу капітальних

інвестицій за джерелами фінансування. За активної інвестиційної політики держава має активно інвестувати в розвиток пріоритетних галузей. За останні роки обсяг капітальних інвестицій за рахунок коштів державного бюджету зріс від 0,7% до 4%, однак це досить мало. Трохи більше було залучено коштів місцевих бюджетів, а саме від 2,6% у 2014 р. до 9,2% у 2017 р. Показник зростав, а у 2018 р. він знизився до 8,7%. Вагому частку капітальних інвестицій становлять власні кошти підприємств та організацій: від 67,4% у 2015 р. до 71,3% у 2018 р., де також спостерігається зростання протягом останніх років. Обсяги банківських кредитів та інших позик від 8,8% у 2014 р. знижувались до 5,3% у 2017 р., проте з того часу зросли до 9,1% на початку 2019 р. Власне, кошти іноземних інвесторів у структурі капітальних інвестицій складають лише 1,3% на початку 2019 р. Їх обсяг знижувався останні 5 років і досягнув 0,3% у 2018 р. Обсяги коштів населення на будівництво житла також знижувались протягом останніх 5 років, а у 2018 р. становили 6,4% від усіх капітальних інвестицій, але у 1 півріччі 2019 р. вже почали зростати й досягли 7%. Інші джерела інвестування коливаються в межах 2,3–3,2%.

З таких тенденцій ми бачимо, що основну частину підприємства інвестують за рахунок власних коштів, незначні частки інвестицій приходять у вигляді банківських кредитів, коштів державного та місцевого бюджетів, а також іноземних інвесторів. За умови необхідного розвитку національної економіки доцільно було би провадити інвестиційну політику таким чином, щоби іноземні інвестиції становили значно більшу частку капітальних інвестицій. Обсяг іноземних інвестицій необхідно збільшувати перш за все. На рис. 1 більш наочно представлено структуру капі-

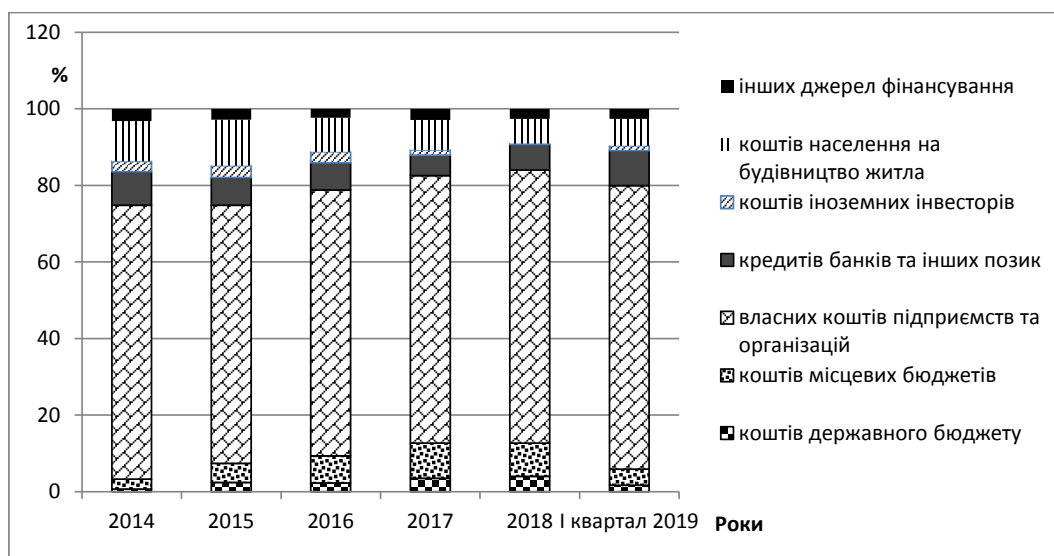

Рис. 1. Структура капітальних інвестицій за джерелами фінансування в Україні за 2014 – I квартал 2019 рр.

Джерело: побудовано автором на основі джерела [2]

Таблиця 1

Капітальні інвестиції за джерелами фінансування

Показник	2014 р.		2015 р.		2016 р.		2017 р.		2018 р.		I квартал 2019 р.	
	млн. грн	% до загального обсягу	млн. грн	% до загального обсягу	млн. грн	% до загального обсягу	млн. грн	% до загального обсягу	млн. грн	% до загального обсягу	млн. грн	% до загального обсягу
Усього, зокрема рахунок:	204 061,7	100,0	251 154,3	100,0	326 163,7	100,0	412 812,7	100,0	526 341,8	100,0	108 298,0	100,0
коштів державного бюджету	1 511,2	0,7	6 114,5	2,4	7 468,9	2,3	14 324,6	3,5	21 036,7	4,0	1 904,8	1,7
коштів місцевих бюджетів	5 276,8	2,6	12 423,2	5,0	23 225,1	7,1	38 175,9	9,2	45 743,1	8,7	4 557,2	4,2
власних коштів підприємств та організацій	145 883,7	71,5	169 257,9	67,4	226 398,9	69,4	288 644,2	69,9	375 309,1	71,3	80 235,1	74,1
кредитів банків та інших позик	17 992,3	8,8	18 299,5	7,3	23 249,5	7,1	21 826,9	5,3	35 299,8	6,7	9 858,8	9,1
коштів іноземних інвесторів	5 536,6	2,7	7 834,8	3,1	9 416,7	2,9	5 667,1	1,4	1 540,2	0,3	1 400,1	1,3
коштів населення на будівництво житла	21 365,6	10,5	30 283,2	12,0	29 117,9	8,9	32 288,1	7,8	33 838,9	6,4	7 548,2	7,0
інших джерел фінансування	6 495,5	3,2	6 941,2	2,8	7 286,7	2,3	11 885,9	2,9	13 574,0	2,6	2 793,8	2,6

Примітка: дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях
Джерело: побудовано автором на основі джерела [2]

тальних інвестицій за джерелами фінансування в Україні за останні роки.

На основі обсягу капітальних інвестицій 2010–2018 рр. ми пропонуємо прогноз динаміки капітальних інвестицій на наступні 2 роки, який побудовано на рис. 2.

Можна говорити про позитивні тенденції, оскільки обсяг капітальних інвестицій постійно зростає від 2014 р., хоча з 2012 р. до 2014 р. було тимчасове його зниження. Незважаючи на нестабільну політичну та економічну ситуацію, обсяги інвестицій зростають, прогнозується подальше зростання на наступні роки.

Також доцільно проаналізувати структуру капітальних інвестицій за регіонами (табл. 2), оскільки від оптимального розподілу інвестицій за регіонами залежить їх рівномірний розвиток. Однак, як ми бачимо з даних табл. 2, цей розподіл не є таким. Найбільше інвестицій виділяється у м. Київ, а саме близько 30% у 2014–2017 рр. та 34,6% у 2018 р. Звичайно, останніми роками значно знизилась частка капітальних інвестицій в Донецьку та Луганську області.

Для більш наочного представлення структури капітальних інвестицій за регіонами представлено на рис. 3 капітальні інвестиції за регіонами у 2018 р. Дані відображено без урахування м. Києва, частка якого становить 34,6%, що значно знизило б якість відображення за іншими регіонами.

Отже, з рис. 3 ми бачимо, що найбільші частки капітальних інвестицій надходять у Дніпропетровську (10,4%), Київську (7%), Львівську (5%), Донецьку (4,7%), Одеську та Харківську (по 4,1%) області. Ці регіони разом із м. Києвом отримують майже 70% усіх капітальних інвестицій. Решта регіонів отримує досить незначні частки інвестицій, що приводить до нерівномірного розвитку регіонів. Цю проблему потрібно враховувати під час формування моделі кредитно-інвестиційної політики, оскільки держава має сприяти розвитку всіх регіонів країни.

Висновки. Проаналізувавши статистичні дані щодо обсягів та структури капітальних інвестицій за джерелами фінансування, можемо стверджувати, що основну частку підприємства інвестують за рахунок власних коштів, знижується також частка іноземних інвестицій, що показує проблему інвестиційної політики та несприятливий інвестиційний клімат для іноземного інвестора. Отже, одними із завдань інвестиційної політики є забезпечення в майбутньому сприятливого інвестиційного клімату й створення умов для зростання іноземних інвестицій, збільшення інвестування пріоритетних галузей за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, а також створення умов для здешевлення банківських кредитів та можливості їх отримання за необхідності для підприємств.

Таблиця 2

Капітальні інвестиції за регіонами за 2014–2018 рр., млн. грн.

Регіон	2014 р.		2015 р.		2016 р.		2017 р.		2018 р.	
	млн. грн	структура, %	млн. грн	структура, %	млн. грн	структура, %	млн. грн	структура, %	млн. грн	структура, %
Україна	2 19 419,9	100,0	2 73 116,4	100,0	3 59 216,1	100,0	4 48 461,5	100,0	5 78 726,4	100,0
Вінницька область	5 674,6	2,6	7 373,0	2,7	8 301,9	2,3	11 744,1	2,6	17 626,5	3,0
Волинська область	3 389,7	1,5	6 166,8	2,3	6 384,2	1,8	7 041,9	1,6	8 687,0	1,5
Дніпропетровська область	20 356,5	9,3	25 919,9	9,5	33 169,0	9,2	42 908,5	9,6	60 288,6	10,4
Донецька область	13 155,3	6,0	8 304,3	3,0	11 902,2	3,3	17 268,9	3,9	26 979,4	4,7
Житомирська область	2 904,9	1,3	4 044,4	1,5	5 573,5	1,6	7 722,0	1,7	8 742,3	1,5
Закарпатська область	2 638,7	1,2	3 778,4	1,4	4 663,0	1,3	5 623,7	1,3	7 500,6	1,3
Запорізька область	7 034,5	3,2	7 794,3	2,9	11 039,7	3,1	15 879,7	3,5	15 732,0	2,7
Івано-Франківська область	6 837,5	3,1	9 609,3	3,5	7 947,6	2,2	9 707,8	2,2	9 393,7	1,6
Київська область	19 653,5	9,0	24 359,1	8,9	33 411,4	9,3	34 494,5	7,7	40 713,4	7,0
Кіровоградська область	3 122,4	1,4	4 057,1	1,5	6 355,3	1,8	7 320,9	1,6	7 181,5	1,2
Луганська область	5 222,6	2,4	2 060,1	0,8	4 122,2	1,1	3 329,8	0,7	3 219,3	0,6
Львівська область	9 555,0	4,4	13 386,5	4,9	18 605,2	5,2	24 105,9	5,4	28 995,5	5,0
Миколаївська область	3 771,4	1,7	5 989,9	2,2	9 730,2	2,7	11 178,0	2,5	10 099,2	1,7
Одеська область	9 361,3	4,3	9 983,5	3,7	16 728,7	4,7	22 299,7	5,0	23 787,8	4,1
Полтавська область	8 827,8	4,0	8 337,9	3,1	15 265,1	4,2	15 855,6	3,5	18 636,7	3,2
Рівненська область	2 804,6	1,3	4 334,2	1,6	4 324,1	1,2	6 126,8	1,4	7 228,0	1,2
Сумська область	2 798,1	1,3	3 663,0	1,3	5 762,6	1,6	6 947,1	1,5	7 749,9	1,3
Тернопільська область	2 590,0	1,2	3 827,5	1,4	4 888,2	1,4	7 150,6	1,6	8 375,0	1,4
Харківська область	8 032,3	3,7	11 246,7	4,1	16 545,9	4,6	19 361,7	4,3	23 551,3	4,1
Херсонська область	2 208,1	1,0	3 107,4	1,1	4 591,3	1,3	7 362,2	1,6	8 853,2	1,5
Хмельницька область	4 078,3	1,9	6 809,3	2,5	9 123,3	2,5	10 499,9	2,3	11 274,9	1,9
Черкаська область	3 262,1	1,5	4 485,8	1,6	6 498,7	1,8	8 144,2	1,8	11 110,4	1,9
Чернівецька область	1 686,9	0,8	2 789,2	1,0	2 668,8	0,7	2 992,1	0,7	3 720,6	0,6
Чернігівська область	2 621,2	1,2	3 550,2	1,3	5 318,5	1,5	7 351,1	1,6	8 971,3	1,6
м. Київ	67 832,6	30,9	88 138,6	32,3	106 295,5	29,6	136 044,8	30,3	200 308,3	34,6

Примітка: дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя, за 2014–2018 рр. – також без частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях

Джерело: побудовано автором на основі джерела [2]

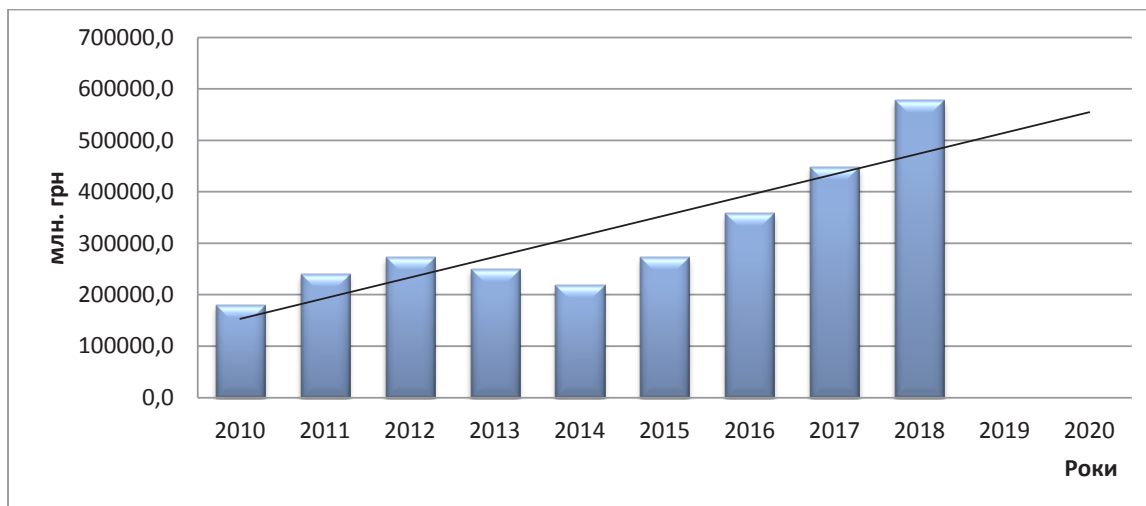

Рис. 2. Прогноз динаміки капітальних інвестицій в Україні до 2020 р.

Джерело: побудовано автором на основі джерела [2]

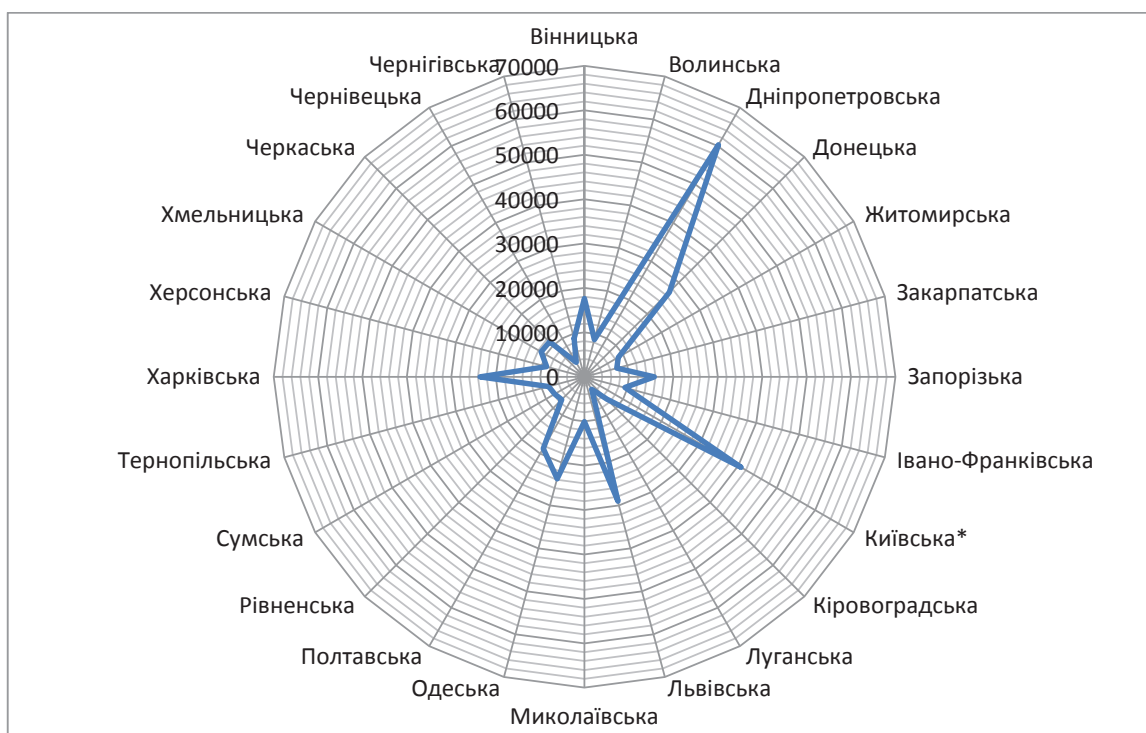

Рис. 3. Структура капітальних інвестицій за регіонами у 2018 р.

* Київська область без урахування м. Києва

Джерело: побудовано автором на основі джерела [2]

За результатами аналізування обсягів та структури капітальних інвестицій за регіонами ми бачимо, що близько 70% капітальних інвестицій зосереджені у 6 областях та м. Києві, а всі інші регіони отримують незначні частки інвестицій. Така ситуація зумовлює активний розвиток кількох регіонів та відставання в розвитку решти. Це негативно впливає загалом на національну економіку, тому інвестиційна політика в майбутньому повинна враховувати таку особливість і регулювати розподіл капітальних інвестицій у регіони, які їх потребують найбільше.

Бібліографічний список:

1. Денисенко М.П. Можливості активізації інвестування в сучасних умовах. *Економіка України*. 2003. № 1. С. 28–32.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 22.12.2019).
3. Пересада А.А. Інвестиційний процес в Україні. Київ : Лібра, 1998. 392 с.
4. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом. Київ : Лібра, 2002. 471 с.
5. Хрущ Н.А. Інвестиційна діяльність: сучасні стратегії і технології : монографія. Хмельницький : вид-во ХНУ, 2004. 309 с.

References:

1. Denysenko M.P. (2003) *Mozhlyvosti aktyvizacii investuvannja v suchasnykh umovakh* [Possibilities of activation of investment in modern conditions]. *Ekonomika Ukrainy* [Economy of Ukraine]. No. 1, pp. 28–32.
2. *Oficijnyj сайт Derzhavnoji sluzhby statystyky Ukrainy*. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (accessed: 22 December 2019).
3. Peresada A.A. (1998) *Investycijnyj proces v Ukraini* [Investment process in Ukraine]. Kyjiv : Libra. (in Ukrainian)
4. Peresada A.A. (2002) *Upravlinnja investycijnym procesom* [Management of the investment process]. Kyjiv : Libra. (in Ukrainian)
5. Khrushh N.A. (2004) *Investycijna dijalnistj: suchasni strateghiji i tekhnologhiji : monohrafija* [Investment activity: modern strategies and technologies: monograph]. Khmeljnyckyj : vyd-vo KhNU. (in Ukrainian)